

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για μια βιώσιμη σιδηροδρομική αγορά στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19»

[COM(2020) 260 final — 2020/0127 (COD)]

(2020/C 364/22)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **Alberto MAZZOLA**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 8.7.2020 Συμβούλιο, 30.6.2020
Νομική βάση	Άρθρο 91 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Εγκρίθηκε από τον πρόεδρο της ΕΟΚΕ	25.6.2020 (επείγουσα διαδικασία, άρθρο 62 του εσωτερικού κανονισμού)
Εγκρίθηκε από την ολομέλεια	16.7.2020
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	553
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	211/2/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την θεωρεί σύμφωνη με το σημείο 3.2 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ TEN/710⁽¹⁾ με θέμα «Ευρωπαϊκό Έτος Σιδηροδρόμων (2021)», όπου —μεταξύ των παρατηρήσεων σχετικά με την ανθεκτικότητα που επέδειξε ο σιδηροδρομικός τομέας, ακόμη και κατά την κορύφωση της επιδημίας COVID-19— η ΕΟΚΕ υποστήριξε ότι «παρότι οι εμπορευματικοί σιδηρόδρομοι έδειξαν ισχυρή ανθεκτικότητα, θα μπορούσαν να έχουν δείξει ακόμα μεγαλύτερη [...] αν τα τέλη τροχαίας πρόσβασης είχαν μηδενιστεί [...]».

1.2. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό τα κράτη μέλη και οι διαχειριστές υποδομής να εφαρμόσουν το συντομότερο δυνατόν τις παρεκκλίσεις που χορηγούνται από την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου που υποδεικνύεται στην πρόταση. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα προτεινόμενα μέτρα θα αποδειχθούν χρήσιμα τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και κατά τη συνολική διάρκεια της περιόδου εφαρμογής τους.

1.3. Η ΕΟΚΕ συνιστά, ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι νομοθέτες να εξετάσουν το ενδεχόμενο παράτασης της ισχύος των εν λόγω μέτρων πριν από τη λήξη της περιόδου ισχύος των προτεινόμενων παρεκκλίσεων, ιδίως σε περίπτωση που η οικονομική ανάκαμψη του συγκεκριμένου τομέα αποδειχθεί βραδύτερη από την αναμενόμενη.

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία των διατάξεων που αποσκοπούν να διασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη αποζημιώνουν τους διαχειριστές υποδομής για οποιαδήποτε οικονομική ζημία επιφέρει η εφαρμογή των παρεκκλίσεων από την οδηγία 2012/34/ΕΕ⁽²⁾ που προτείνει η Επιτροπή.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί, όπως και άλλες πρόσφατες προτάσεις, στην οικονομική αρωγή του ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού τομέα μέσω ενδεδειγμένων μέτρων. Στην προκειμένη περίπτωση, τα μέτρα αφορούν την απαλλαγή από τα τέλη τροχαίας πρόσβασης για τη χρήση σιδηροδρομικής υποδομής, τη μείωση ή την αναβολή των τελών αυτών, καθώς και την απαλλαγή από τα τέλη κράτησης. Καλύπτουν την περίοδο αναφοράς από την 1η Μαρτίου 2020 έως την 31η Δεκεμβρίου 2020, για την οποία τα τέλη μπορούν να τροποποιηθούν, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 27 της οδηγίας 2012/34/ΕΕ. Η δήλωση δικτύου, στην οποία περιλαμβάνονται όλα τα εφαρμοστέα τέλη, πρέπει επομένως να δημοσιεύεται το αργότερο τέσσερις μήνες πριν από την καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή αιτήματος χορήγησης μεταφορικής ικανότητας υποδομής.

⁽¹⁾ Βλέπε σελίδα 149 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας.

⁽²⁾ ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 32.

2.2. Ειδικότερα, προτείνεται να προβλεφθεί παρέκκλιση από την αρχή που περιλαμβάνεται στο άρθρο 31 παράγραφος 3 της οδηγίας, σύμφωνα με την οποία το τέλος για την ελάχιστη δέσμη πρόσβασης πρέπει να ορίζεται ίσο με το κόστος που προκύπτει άμεσα ως αποτέλεσμα της εκτέλεσης των σιδηροδρομικών μεταφορών. Κατά παρέκκλιση από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2012/34/ΕΕ, τα κράτη μέλη επιτρέπεται να προβαίνουν σε προς τα κάτω προσαρμογές όσον αφορά την επιβολή προσαυξήσεων κατά την τρέχουσα περίοδο πίνακα δρομολογίων. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 36 της οδηγίας 2012/34/ΕΕ, επιτρέπεται στους διαχειριστές υποδομής να αποφασίζουν την παραίτησή τους από τα τέλη κράτησης για ματαιώσεις σιδηροδρομικών διαδρομών εξαιτίας των διαταραχών που προκάλεσε η πανδημία.

2.3. Η Επιτροπή προτείνει επίσης να επιτραπεί στα κράτη μέλη να αποζημιώνουν τους διαχειριστές υποδομής για τις οικονομικές ζημιές που επιφέρει καθεμία από τις προαναφερθείσες παρεκκλίσεις από την οδηγία 2012/34/ΕΕ (τέλη με βάση το άμεσο κόστος, προσαυξήσεις και τέλη κράτησης). Κατά παρέκκλιση από την οδηγία 2012/34/ΕΕ, προτείνεται η αποζημίωση των διαχειριστών υποδομής εντός περιόδου μικρότερης από εκείνη που καθορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφος 4 της εν λόγω οδηγίας, δηλαδή έως τις 31 Δεκεμβρίου του έτους που έπεται του έτους κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η απώλεια.

2.4. Η δήλωση δικτύου ορίζει λεπτομερώς τους γενικούς κανόνες, τις προθεσμίες, τις διαδικασίες και τα κριτήρια για τα συστήματα χρέωσης και κατανομής χωρητικότητας και περιέχει πληροφορίες για την υποβολή αιτημάτων χωρητικότητας υποδομής. Προτείνεται να οριστεί ότι οι δηλώσεις δικτύου πρέπει να επικαιροποιούνται και να τροποποιούνται χωρίς καθυστέρηση.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Οι σιδηρόδρομοι υπέστησαν σημαντική και αναπάντεχη διαταραχή της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας λόγω της έξαρσης της πανδημίας COVID-19, με κατακόρυφη πτώση των μετακινήσεων. Στο απόγειο της κρίσης, η χρήση των σιδηροδρόμων μειώθηκε κατά περισσότερο από 90 % σε αρκετές χώρες και, ακόμη και μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων, τα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των επιβατών δεν έφθασαν ακόμη ούτε καν στο 50 % των προ της κρίσης επιπέδων.

3.2. Σύμφωνα με τις πρώτες κατά προσέγγιση εκτιμήσεις των κλαδικών ενώσεων, όπως η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Σιδηροδρόμων (CER), η απώλεια εσόδων του συνόλου των επιβατικών μεταφορών λόγω της πανδημίας ανέρχεται σε 900 εκατ. ευρώ ανά εβδομάδα από την έναρξη της κρίσης. Ο αντίκτυπος της έξαρσης της νόσου COVID-19 προκάλεσε μέση μείωση στα έσοδα των εμπορευματικών σιδηροδρόμων ύψους περίπου 25 % σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ των 27) κατά τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2020 και απώλεια εσόδων ύψους περίπου 78 εκατ. ευρώ ανά εβδομάδα. Οι διαχειριστές σιδηροδρομικής υποδομής επηρεάζονται όλο και περισσότερο από την έξαρση της νόσου COVID-19 λόγω της μείωσης της μετακινήσεων και των εσόδων που προκαλεί.

3.3. Η μείωση των τελών τροχαίας πρόσβασης κάτω του επιπέδου που προβλέπεται από την οδηγία 2012/34/ΕΕ και η αυξημένη ευελιξία των διαχειριστών υποδομής όσον αφορά την κατανομή των σιδηροδρομικών δρομολογίων θα μετριάσουν εν μέρει τον αντίκτυπο της κρίσης στους φορείς εκμετάλλευσης σιδηροδρόμων.

Βρυξέλλες, 16 Ιουλίου 2020.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER